

Práce historika exaktních věd Josefa Smolky (1929–2020)

Podíl na formování oboru a komentovaná bibliografie

Tomáš Hermann

Works of Josef Smolka, Czech historian of science (1929–020). His part in formation of history of science with commented bibliography. The paper focuses on scientific work of Josef Smolka, Czech historian of physical sciences and one of the founder of the journal *History of Sciences and Technology*. The first part summarizes Smolka's part in professionalization of the historiography of science in the 1950's and 1960's Czechoslovakia. The second part presents his completed commented bibliography.

Keywords: Josef Smolka • bibliography • history of physics • historiography of science

S historikem raně novověké fyziky, matematiky a techniky Josefem Smolkou (9. 10. 1929 – 14. 6. 2020) odešel jeden z posledních příslušníků silné generace tvůrců samostatného oboru dějin přírodních a exaktních věd v poválečném Československu. Komentovaným soupisem jeho prací si připomínáme nejen jeho vlastní odborné dílo, ale také tuto kapitolu z historie oboru spojenou rovněž s počátky Společnosti pro dějiny věd a techniky a jejího časopisu *Dějiny věd a techniky*. Smolkovo mnohaleté působení se přitom dělí do dvou period oddělených zhruba dvacetiletou normalizační cézurou, kdy musel vynuceně opustit vědeckou práci. Zvláště starší období padesátých a šedesátých let, významné pro nově utvářenou podobu oboru, se přitom již vytrácí z živé historické paměti. Ve spojení s formováním Smolkovy odborné kariéry proto připomeneme některá méně známá fakta i širší souvislosti, které se skrývají za strohými životopisnými daty a bibliografickými položkami.¹

¹ Východiskem této stati byl rozhovor, který autor uskutečnil s Josefem Smolkou v Praze 11. října 2019, a navazující e-mailová komunikace. Dokumenty osobní provenience jsou archivně dochovány jen kuse: v Archivu UK 2 studijní záznamy z mimořádného studia na FF UK, 4 záznamy z katalogu posluchačů PřF, doktorská práce a záznam z rigorózního protokolu; v Archivu AV ČR několik dokumentů z (právě pořádaného) fondu Historického ústavu ČSAV a z fondu Ústřední komise ČSAV pro nápravu křivd. Kromě níže uváděné literatury k oborovým počátkům v 50. a 60. letech srov. tematické číslo *Dějiny věd a techniky* 38, 2005, č. 1, zejm. články P. Drábka a J. Folyty („Ke čtyřiceti letům Společnosti pro dějiny věd a techniky“), L. Nového („Dějiny vědy a techniky mezi

Josef Smolka se narodil v Praze 9. října 1929 a do akademického života vstoupil ve školním roce 1947/48, kdy se mu podařilo ještě jako oktávánovi Jiráskova gymnázia v Křemencově ulici nechat se zapsat do tzv. mimořádného studia filosofie a dějin filosofie na Filosofické fakultě UK. V této formě studia absolvoval se všemi zkouškami šest semestrů, ale již od září 1948 byl souběžně přijat do řádného studia matematiky a fyziky na Přírodovědecké fakultě. Toto studium ukončil v roce 1953 a o rok později nastoupil na aspiranturu na tehdy již osamostatněné Matematicko-fyzikální fakultě. Smolkův mezioborový zájem mezi filosofií a exaktními vědami, jenž ho provázel již od gymnázia společně s jeho spolužákem Lubošem Novým (1929–2017), našel na poli dějin vědy překvapivé zázemí a uplatnění právě na přírodovědecké fakultě v době pouónorových vysokoškolských reforem, kdy byla fakulta krom jiného k roku 1952 rozdělena do fakult tří (biologické, geologicko-geografické a matematicko-fyzikální) a její jednotlivá pracoviště chaoticky reorganizována.

Již jako student třetího ročníku získal Smolka v září 1950 asistentské místo s pověřením výuky povinných základů experimentální fyziky pro studenty medicíny, kterou tehdy fakulta musela zajišťovat, ale jen o několik měsíců později přešel do fakultního semináře pro metodiku a dějiny přírodních věd. Jednalo se o pracoviště, které původně založil Emanuel Rádl (1873–1942), působily na něm osobnosti jako Quido Vetter (1881–1960) či Albína Dratvová (1892–1969) a po válce bylo obnoveno v budově ve Viničné 7 jako Ústav pro obecnou přírodovědu a dějiny přírodních věd pod vedením nově jmenovaného profesora Otakara Matouška (1899–1994). V rámci sovětizačních kampaní byla po únoru 1948 vedena ideologicky motivovaná veřejná řízení vůči Dratvové a Matouškovi, který byl právě v roce 1950 nuceně zbaven redakčního vedení časopisu *Vesmír* a na fakultě suspendován se zákazem učit. Přestože bylo jeho pracoviště zrušeno jako samostatný univerzitní ústav, zůstalo po několik dalších let nadále zachováno v omezené podobě semináře. Matouška přechodně nahradil v jeho vedení logik Otakar Zich (1908–1984), avšak zásadní vzdálenou záštitu a význam pro další existenci i přes následnou dobu dělení fakulty znamenala autorita, podpora a vliv matematika Miroslava Katětova (1918–1995), učitele některých mladých asistentů včetně Smolky, kteří v semináři našli uplatnění, prvního děkana Matematicko-fyzikální fakulty a poté rektora univerzity.²

K dobovému kontextu patří také to, že v době násilného rušení klášterů a některých konfiskovaných zámeckých knihoven byly části jejich knihovnických fondů svázeny k dalšímu třídění na Strahov do kaple sv. Rocha. Jelikož Přírodovědecká fakulta

vědou a popularizací“) a Smolkův dokument „Ustavení...“ (2005) – takto kráceně v poznámkách též odkazujeme na jednotlivé položky níže uvedené bibliografie J. Smolky.

² H. Barvíková, „Miroslav Katětov“, *Práce z dějin Akademie věd* 3, 2011, č. 2, s. 281–284; Z. Frolík a kol., „Akademik Miroslav Katětov“, *Pokroky matematiky, fyziky a astronomie* 33, 1988, č. 1, s. 1–7; J. Fiala, „Miroslav Katětov (1918–1995)“, *Vesmír* 75, 1996, č. 2.

také získala výsadu vybírat vhodné svazky právě pro knihovnu semináře pro dějiny přírodních věd, patřilo ke Smolkovým povinnostem od roku 1951 jednou týdně docházet na tento svoz a třídit publikace. Postupně tak krom jiného získával užitečnou zkušenost v oblasti bohemikálních starých tisků. Díky tomu se v knihovně semináře podařilo soustředit mnoho zajímavých tisků, které se pak uchovaly, neboť později i po zrušení semináře tato knihovna byla přiřazena do matematické knihovny, kde však dál existovala samostatně a dodnes je spravována při Matematicko-fyzikální fakultě UK v Praze-Troji.³

Smolkovo asistentské místo ve vytvořeném prostředí semináře předurčilo téma jeho disertační práce, jíž byla filosofie Bernarda Bolzana (1953). V semináři se ale hlavně mohla soustředit skupina dalších mladších asistentů se společným oborovým zaměřením, do níž vedle Josefa Smolky a Luboše Nového patřili také historička moderní fyziky a jejích technologických aplikací Irena Seidlerová (*1926), organizační duše skupiny, která zejména stála za kontakty s Katětovem, dále pak jako jediný nestraník Zdeněk Horský (1929–1988) se zaměřením na dějiny astronomie⁴ a od roku 1952 se starší odbornou, exilovou a stranicko-propagandistickou zkušeností též Mikuláš Teich (1918–2018), který byl tehdy vyloučen z KSČ a těžiště zájmu zde přenesl na historii chemie a biochemie.⁵ V tomto okruhu se za Smolkovy aktivní účasti zrodila koncepce a první společné systematické kroky kolektivního zpracování dějin exaktních věd v českých zemích. Tento projekt představoval pro jeho účastníky nejen odůvodnění další existence semináře, ale také jim poskytoval smysluplnou pracovní náplň v době silných ideologických tlaků. Nakonec však zajistil zejména kontinuitu bádání a korunován byl zásadní publikací za necelých deset let již pod záštitou Československé akademie věd (ČSAV). V druhé polovině padesátých let byl totiž seminář na fakultě již zrušen, neboť jako instituce i s pracovníky včetně Smolky přešel do ČSAV, poskytující vhodnější a stabilnější podmínky pro nový typ kolektivně organizované a profesionalizované badatelské práce.

Tento institucionální vývoj se odehrál v mezinárodním kontextu, určeném jednak příslušností k „východnímu bloku“, ale také globální organizační proměnou oboru

³ Dnes jako dílčí knihovna MFF UK: Knihovna dějin přírodních věd (V Holešovičkách 2, Praha 8 – Troja); na tuto svou dávnou povinnost J. Smolka nahlížel s rozpaky: „Když na to pohlédnu dnes, nevím jak to hodnotit“ (e-mail z 16. 10. 2019).

⁴ T. Hermann – V. Hladký, „Zdeněk Horský (1929–1988). Veličina známá a neznámá“, in: Z. Horský, *Koperník a české země. Soubor studií o renesanční kosmologii a nové vědě*, Pavel Mervart: Červený Kostelec 2011, s. 11–41 (zde pro 50. a 60. léta příbuzné souvislosti s kariérou J. Smolky).

⁵ Srov. heslo Mikuláše Teicha a Alice Teichové in: *Sto českých vědců v exilu. Encyklopedie významných vědců z řad pracovníků Československé akademie věd v emigraci*, ed. S. Štrbáňová – A. Kostlán, Academia: Praha 2011, s. 530–536 (autorem hesla A. Kostlán).

právě v době studené války. Za příhodný argument sloužil fakt, že sovětská Akademie věd měla samostatný ústav pro dějiny přírodních věd, stejně jako postupně se rozvíjející styky s příslušnými institucemi zejména v NDR a Polsku. Ze sovětské iniciativy vznikla již v roce 1951 Komise pro dějiny přírodních věd a techniky při Československo-sovětském institutu, kmenovém pracovišti nových marxistických ideologů. Vedl ji historik českého hornictví a hutnictví Jan Kořan (1905–1986) a měla za úkol koordinovat práci historiků věd z různých pracovišť, tedy i uvedeného fakultního semináře, jehož členové v ní měli zastoupení.⁶ V roce 1952 byla komise převedena do ČSAV hned při jejím založení a o rok později zde při biologické sekci byla ustavena ještě Komise pro studium života a díla J. E. Purkyně, kterou vedl Bohumil Němec (1873–1966) a rozšiřovala svou působnost pro dějiny biologických a lékařských věd. Na mezinárodní úrovni se pak v roce 1955 ustavila Mezinárodní unie pro dějiny a filozofii vědy a techniky sloučením předchozích parciálních unií. Kromě pořádání periodických mezinárodních kongresů unie koordinovala i některé globální projekty, jako například celosvětový soupis historických vědeckých přístrojů z iniciativy organizace UNESCO. Vedení sovětské AV v roce 1955 vyžadovalo na prezidiu ČSAV také stanovení československých zástupců v mezinárodní Komisi pro dějiny přírodních věd a kultury při UNESCO pro chystaný projekt Dějiny lidstva.⁷ Tyto a další souvislosti vytvářely vhodnou konstelaci, aby se podařilo prosadit zásadnější organizační zajištění oboru na domácí půdě.

Díky tomu v rámci Historického ústavu ČSAV mohlo vzniknout v roce 1956 samostatné Oddělení pro dějiny přírodních věd a techniky, které soustřeďovalo profesionální badatele a jehož základ utvořil právě tým z fakultního semináře. Na toto oddělení, jehož vedením byl po nějaký čas pověřen Smolka a pak ho po dlouhá léta vedl L. Nový, se přenesly další zásadnější iniciativy.⁸ Výsledkem bylo nejprve sloučení obou předchozích komisí v roce 1959 do společné Komise pro dějiny přírodních, lékařských a technických věd ČSAV, jíž předsedal B. Němec, spadala pod historickou sekci a zastupovala československé historiky v uvedené mezinárodní unii, a dále pak navazující uspořádání programové 1. konference československých historiků přírodních věd a techniky v Domě vědeckých pracovníků v Liblicích

⁶ Srov. M. Hořejš, „Jan Kořan, významný badatel a organizátor dějin vědy a techniky“, *Dějiny věd a techniky* 38, 2005, č. 1, s. 55–58.

⁷ Archiv AV ČR, f. Prezidium ČSAV, k. 6, Zápis ze 3. schůze Prezidia ČSAV, 9. prosince 1955, bod VIII. Komise pro dějiny přírodních věd a kultury.

⁸ Informační příručka ČSAV z r. 1956 uvádí jako pověřeného vedoucího nového oddělení J. Smolku, v r. 1959 a dalších je již vždy uváděn L. Nový; srov. V. Doležel – L. Javůrek (ed.), *Československá akademie věd. Informační příručka*, Nakladatelství ČSAV: Praha 1956 (stav k 1. 10. 1956), s. 90.

v říjnu 1960.⁹ Z obou navazujících iniciativ, na kterých měl Smolka nezanedbatelný organizační podíl, vzešla snaha o další provázání stále ještě roztržitého oboru v podobě ustavení samostatné vědecké společnosti. Smolka byl jmenován sekretářem, tj. fakticky hlavním koordinátorem nejprve přípravného výboru a posléze i samotné Československé společnosti pro dějiny věd a techniky při ČSAV, jež byla oficiálně ustavena 9. dubna 1965 a jejímž prvním předsedou se stal M. Katětov. V proslovu k jejímu ustavení Smolka krom jiného znovu zdůraznil snahu „zbavit historické bádání v této oblasti amatérského staromilectví a učinit z něj samostatnou, vědecky fundovanou disciplínu“, opírající se o odborná pracoviště, publikační platformu atd.¹⁰ Poté, co se Smolka v roce 1961 z aspiranta stal řádným vědeckým pracovníkem, byl v roce 1964 jmenován také vědeckým tajemníkem Historického ústavu ČSAV a v této funkci setrval přes období pražského jara až do nuceného odchodu. Tato důležitá funkce byla též výrazem dosažené prestiže a podpory, jaké se postupně těšilo oddělení u vedení ústavu a jmenovitě u jeho tehdejšího ředitele Josefa Macka (1922–1991). To bylo výsledkem také nepřehlédnutelných původních prací a jejich dobrého ohlasu u domácí i zahraniční odborné obce.

Jak jsme předeslali, oddělení se ustavilo zejména na věcném základě pokračování rozpracovaného projektu dějin exaktních věd z fakulního semináře. Autorský tým, jež zde doplnil ještě jeho nejmladší člen Jaroslav Folta (1933–2011), předložil společně formulované teze k širší odborné debatě¹¹ a posléze dopracoval a vydal kolektivní syntézu *Dějiny exaktních věd v českých zemích do konce 19. století* (1961), v níž Smolka zpracoval starší období fyziky. Dílo se stalo dobově paradigmatickým a dodnes si zachovalo svou věcnou hodnotu, vycházely z něj všechny zásadnější metodologické či programové teze, formulující principy nového přístupu. Opíraly se nutně o marxistickou metodologii, ta zde ale sloužila především ke zdůraznění „externalistických“ společenských souvislostí vědeckého vývoje a vlastní výklad ideologické premisy ovlivnily méně, než bylo tehdy obvyklé v jiných historických a společenskovědních disciplínách. Přednostmi práce byly neschematický důraz na různorodost společenských závislostí, kritické čtení a hodnocení pramenů a jejich uvedení do souvislostí, ve kterých prioritou zájmu byl odborný a problémový obsah vývoje jednotlivých disciplín před biografiemi vědců, a také tehdy ne zcela obvyklá otevřenost, se kterou bylo dílo explicitně předloženo k další diskusi a možným

⁹ Srov. „Za vědecké zpracování...“ (1960) a „K některým problémům...“ (1960). Proklamované cíle měly však vždy širší intenci, než umožnila realita; nepodařilo se např. vytvořit samostatný ústav, pro který mělo být oddělení v Historickém ústavu jen prvním krokem, ani prosadit dějiny vědy soustavně do vysokoškolské výuky.

¹⁰ Srov. „Ustavení...“ (1965 a 2005).

¹¹ Srov. „Dějiny exaktních věd...“ (1959).

postupným revizím či doplnění. Další zjevné novum, které se z dnešního hlediska může jevit samozřejmostí, představoval striktně teritoriální přístup českých zemí oproti pozdně obrozeneckým reziduím přístupu jazykově českého a systematické uvádění domácího vývoje a problémů do celoevropských souvislostí. Smolkovi stejně jako ostatním členům týmu, ale i jejich kolegům a následovníkům, dílo poskytl určitý mezník pro další badatelskou profilaci.

Ve stejném roce, kdy tiskem vyšly *Dějiny exaktních věd*, Smolka také obhájil rozsáhlou kandidátskou práci *Počátky nauky o elektřině v českých zemích* (1961), jejíž těžiště bylo věnováno Prokopu Divišovi. Samostatně tiskem nevyšla, ale byla základem jeho četných jednotlivých studií, článků a konferenčních příspěvků. Metodologický posun a situaci v polovině šedesátých let, jež lze shrnout jako snahy o překlenutí „propasti existující mezi přírodovědeckými a společenskovědními obory“, charakterizuje společný referát s L. Novým na konferenci v Lipsku v únoru 1965.¹² Smolka pak pokračoval ve svých odborných pracích v oblasti novověké fyziky, založených zpravidla na důkladném pramenném studiu starých tisků, rukopisů a korespondenčních vazeb, jejich zpřístupňování, komentování a další kontextualizaci. Vedle naznačené vědecko-organizační činnosti se ale věnoval i bohaté práci recenzní a popularizační, jak rovněž napovídají četné položky jeho bibliografie. Za určitý vrchol můžeme považovat jeho hlavní organizační podíl spolu se Z. Horským na uspořádání mezinárodního sympozia věnovaného Janu Markovi Marci v září 1967, které představovalo největší a odborně nejpřínosnější akci k dějinám vědy od předválečného Mezinárodního kongresu pro dějiny věd a techniky v Praze (1937);¹³ v rovině odborné popularizace pak monografii o *Isaacu Newtonovi* (1969) ve spoluautorství s L. Novým, což byla zároveň labutí píseň vzájemné dlouholeté spolupráce, neboť s nastupující normalizací se jejich cesty diametrálně rozešly.

Trvalým výsledkem Smolkovy organizační práce bylo v neposlední řadě také založení časopisu *Dějiny věd a techniky*. Vytvoření specializované periodické publikační platformy patřilo k trvalým programovým prioritám všech výše nastíněných organizačních aktivit. Na počátku stál *Sborník pro dějiny přírodních věd a techniky*, který od roku 1954 pod redakčním vedením J. Kořana vydávala Komise pro dějiny přírodních věd a techniky při ČSAV jako ročenku s každoroční bibliografií. Za několik let se začalo ukazovat, že forma takového sborníku není dostatečná, a proto rozšířená Komise pro dějiny přírodních, lékařských a technických věd začala od roku 1959 tisknout své *Zprávy* pro drobnější příspěvky, recenze a aktuality, přičemž

¹² Srov. „K metodologickým problémům...“ (1965).

¹³ Srov. „Joannes Marcus Marci...“ (1967); Smolka byl předsedou a Horský vědeckým tajemníkem kongresového výboru; srov. též T. Hermann – V. Hladký, „Zdeněk Horský...“, s. 18.

Smolka byl předsedou jejich redakčního kruhu.¹⁴ Od roku 1965 je nahradily *Zprávy* vydávané nově založenou Československou společností pro dějiny věd a techniky a jejich redakční vedení převzal Z. Horský, neboť Smolka ve funkci vědeckého sekretáře Společnosti a současně tajemníka Historického ústavu se již soustředil na hlavní cíl převést tyto publikační platformy do pružnější, čtivější a aktuálnější formy řádného odborného časopisu, jakým disponovaly ostatní vědecké společnosti při ČSAV. Přestože dosavadní *Zprávy* sloužily úzké oborové komunikaci, jak ostatně od počátku rovněž svědčí některé položky Smolkovy bibliografie, jednalo se stále jen o neperiodické a neprodejné interní tisky pouze pro vnitřní potřebu členů nejprve Komise, posléze Společnosti. Vznik časopisu byl však spojen s řadou dnes jen těžko představitelných byrokratických obtíží jak na ministerstvu kultury, tak na prezidiu ČSAV, kde věci nakonec významně napomohl ředitel Historického ústavu a Smolkův přímý nadřízený J. Macek. V poslední fázi například bylo třeba řešit překážku, již přinášela doba akutního nedostatku tiskařského papíru, který podléhal přísnému státnímu doзору. Teprve poté, co Smolka vyjednal jeho roční dodávku z papírny Štětí nad Vltavou, dalo prezidium definitivní svolení k vydávání časopisu jako náhrady za výše uvedený *Sborník* a první ročník časopisu spatřil světlo světa v roce 1968 jako nepřímé dítě období pražského jara.¹⁵

Časopis pak přetrval jako dodnes nejspecializovanější oborové periodikum, nikoliv však Historický ústav a jeho oddělení pro dějiny vědy v dosavadní podobě. Ústav s řadou vynikajících osobností vědeckého i veřejného života byl jak známo úzce spjat s tehdejší kulturní obrodou, a zejména s rezistencí v prvních dnech a týdnech po srpnové okupaci v podobě vzniku tzv. Černé knihy, sbírky dokumentů z první fáze okupace. S nastupující konsolidací byl ústav prakticky zrušen a Smolka byl při prověrkách v roce 1970 s desítkami dalších pracovníků, kteří odmítli kolaborovat s nastupující mocí, donucen opustit ČSAV a další odbornou práci. Z dávných spolupracovníků již z doby fakultního semináře byli spolu s ním z oddělení odstraněni též Z. Horský, I. Seidlerová a M. Teich.¹⁶ Více než rok trvala situace, kdy byl z každého i podradnějšího místa vždy do několika dnů opět propuštěn. Díky svým

¹⁴ Přesné názvy a další podrobnosti ke zde uváděným tiskovinám srov. níže v úvodu k vlastní bibliografii.

¹⁵ Cíl vydávání časopisu byl ohlášen již při ustavení Společnosti v roce 1965, realizace se ale z uvedených důvodů stále zpožďovala, takže celý první ročník je naplněn příspěvky odevzdanými během roku 1966. Vedoucím redaktorem se stal L. Nový, Smolka byl členem redakční rady do roku 1970.

¹⁶ Hlavní normalizátor s rozhodujícím slovem při prověrkách v Historickém ústavu Václav Král je v soukromých poznámkách označoval za „darebáky“, což výmluvně svědčí o tehdejší atmosféře; srov. J. Hanzal, *Cesty české historiografie 1945–1989*, Karolinum: Praha 1999, s. 170.

konexím ve sportovním prostředí získal pak v roce 1971 možnost pracovat jako ekonom TJ Bohemians Praha. Později přestoupil na funkci ekonoma TJ Vysoké školy Praha, odkud přešel do ekonomického odboru Pražských lázní, kde ho zastihl listopad 1989.

Jako rehabilitovaný pracovník se mohl v roce 1990 vrátit do svého někdejšího ústavu ČSAV, avšak nepodařilo se již navázat na příliš dlouho přerušenu formu spolupráce, a tak se tento návrat ukázal být jako nepříliš vítaný a úspěšný. Přispívala k tomu i skutečnost, že právě jeho obor se tehdy ocital spíše na periferii zájmu porevoluční vědní politiky: z reformovaného Historického ústavu byly dějiny vědy nepříliš úspěšně delimitovány, neboť nově spíše papírově zřízený Ústav pro teorii a historii vědy ČSAV měl jepičí život a pracovníci bývalého oddělení se rozptýlili do různých ústavů, muzeí, archivů a vysokoškolských pracovišť. Smolkovi se adekvátní odborné místo již nepodařilo nalézt, a proto jako důchodce nadále zůstal soukromým badatelem se střídavou spoluprací založenou na příležitostných projektech a osobních vazbách nejen starších, ale i nově vytvářených s mladšími kolegy. Jeho bibliografie tak ukazuje zajímavou řadu prací i z tohoto posledního období, kdy po okupační perzekuci mohl znovu začít publikovat výsledky svého bádání v akademickém světě. Poněkud překvapivě postupně přibývají po roce 2000 a zahrnují jak rozsáhlejší syntetizující kapitoly, formulované obvykle pro potřeby nějakého širšího publikačního projektu, tak drobnější studie zaměřené na analýzu konkrétních pramenů většinou korespondenční povahy. V posledních letech po roce 2015 se ještě zhostil ediční koordinace v projektu syntetického nástinu dějin přírodních věd v českých zemích, který se bohužel nepodařilo realizovat, a asi nejintenzivněji se zabýval korespondencí Tadeáše Hájka z Hájku, avšak na plánované výstupy v tomto záměru by již museli navázat jen jeho mladší spolupracovníci.

Josef Smolka patří k poválečným vysokoškolským studentským ročníkům a k tehdejší mladé generaci straníků, v jejímž rámci mohl dosáhnout kontinuálního odborného vzestupu a relativních úspěchů. Od šedesátých let se v prostředí kolektivní odborné spolupráce a nově vytvářené institucionální základny nepřehlédnutelně podílel na dobové profesionalizaci oboru dějin vědy, která měla svou přímou souvislost s touto obecnější proměnou též v zahraničí ve východním bloku i na Západě. Tato profesionalizace se vyznačovala zejména návratem, novým čtením a zpřístupňováním klasických i dosud periferních tištěných i rukopisných pramenů, interdisciplinárním záběrem a podloženou historickou kontextualizací. Právě těmito charakteristikami se vyznačují Smolkovy četné drobnější příspěvky i rozsáhlejší studie ve starších dějinách české fyziky včetně jeho účasti na některých kolektivních syntetizujících projektech. Vynucené přerušeni jeho odborné kariéry patrně zabránilo dosáhnout některých vlastních syntéz či rozsáhlejších pramenných edic, k nimž jako by jeho práce přese všechno směřovaly. Přesto právě díky dobrému pramennému založení a neodvozenému interpretačnímu zpracování se jeho badatelské práce jak ze staršího období jeho

tvorby, tak z posledních pětadvaceti let vždy vyznačují původním přínosem a zachovávají si trvalou hodnotu. Jeho nástupci mohou na jeho studie navazovat hned v několika oblastech starších českých dějin přírodních věd a intelektuálních dějin. Kromě příspěvku k mapování soudobé historiografie přírodních věd by především právě tomu mohla napomoci následující Smolkova souhrnná bibliografie.

* * *

Bibliografie prací Josefa Smolky

Sestavili Tomáš Hermann, Josef Smolka a Marcel Martin

Bibliografie Josefa Smolky představuje chronologicky uspořádaný soupis prací. V rámci jednotlivých roků sledujeme řazení: práce monografické (**bold**), texty v knihách jiných autorů či sbornících, texty v seriálech a periodikách podle jejich periodicity (ročenka, půlročenka, čtvrtletník, dvouměsíčník, měsíčník), překlady a jiné. V rámci periodika v jednom roce jsou studie a články předřazeny recenzím a zprávám, jinak respektují chronologii. Komentáře v hranatých závorkách charakterizují obsah nebo žánr, přibližují kontext, vazby k dalším osobám apod. Styl uvádění běžných recenzí a zpráv v názvu položky sjednocujeme (autor: dílo) a nakladatelské údaje referované práce uvádíme také až v rámci komentáře. V šedesátých letech v četných drobnějších zprávách autor užíval zkratky (-J.Sm., -js-). Základem bibliografie byl soupis poskytnutý Josefem Smolkou, ale všechny údaje jsme ověřovali, revidovali, a zejména dohledávali a široce doplňovali se snahou o úplnost; nicméně některé autorem poskytnuté údaje se při vší snaze nepodařilo ověřit a tyto v soupisu neuvádíme.¹⁷ Pro následující frekventovaná periodika nebo řady užíváme tyto zkratky:

ČSČH *Československý časopis historický*; časopis vydávaný Historickým ústavem ČSAV, v období 1954–1968 byl pro J. Smolku jako pracovníka ústavu platformou bohaté recenzní činnosti a drobných zpráv.

¹⁷ Pro úplnost zde uvádíme tři z těchto údajů, které vzhledem k citaci včetně uvedené paginace mohou mít reálný základ, ale v uvedených ani příbuzných periodikách či sbornících se nám je nepodařilo dohledat; zejména dva ze 70. let by měly dokumentární hodnotu vzhledem k domácímu publikačnímu zákazu: „L’histoire générale des sciences, vol. 2, Science moderne, Paris 1966“, *Revue d’histoire des sciences*, tome 22, s. 312–317 (recenze na dílo René Tatona); „Warunki rozwoju nauki w Czechach w XVIII. Wieku“, in: *Organon, Special Issue*, Warszawa 1974, s. 91–136; „Josef Stepling et ses correspondants français“, in: *Les Lumières Européennes*, Paris 1976, s. 163–208.

- DVT* *Dějiny věd a techniky*; od 1968 časopis Československé společnosti pro dějiny věd a techniky, vedoucí redaktor L. Nový; 1968–1970 byl J. Smolka členem redakční rady, na jeho stránkách znovu začal publikovat recenze a články od roku 2000.
- Sborník* *Sborník pro dějiny přírodních věd a techniky*; ročenka (ne zcela pravidelná) vydávaná Komisí pro dějiny přírodních věd a techniky ČSAV (1–4, 1954–1958), Komisí pro dějiny přírodních, lékařských a technických věd ČSAV (5–8, 1959–1963) a Historickým ústavem ČSAV (9–12, 1964–1967), vědecký redaktor J. Kořan; J. Smolka od 4 (1958) recenzent, od 6 (1961) člen redakční rady, kdy byla zřízena.
- Zprávy Komise* *Zprávy Komise pro dějiny přírodních, lékařských a technických věd ČSAV*; vydávány uvedenou komisí při Historické sekci ČSAV, č. 1–20, 1959–1965, jako neprodejný neperiodický tisk pro vnitřní potřebu komise; J. Smolka předsedou redakčního kruhu (patrně též autorem nepodepsaných redakčních zpráv a úvodníků).
- Zprávy Společnosti* *Zprávy Československé společnosti pro dějiny věd a techniky při ČSAV*; vydávány uvedenou Společností ve spolupráci s oddělením pro dějiny přírodních věd a techniky Historického ústavu ČSAV, č. 1 (21) – 14–15 (34–35), 1965–1969, jako pokračování předchozích *Zpráv Komise* a neprodejný neperiodický tisk pro vnitřní potřebu, předseda redakční rady Z. Horský; J. Smolka členem redakční rady.

1953

Filosofické názory Bernarda Bolzana. Univerzita Karlova: Praha 1953, 183 s. [Tiskem nevydaná diplomová práce, resp. doktorská disertace.]

1954

Josef Ryšavý: Počátky zeměměřičtví v Čechách a čeští geodetové XIX. století. *Sborník* 1, 1954, s. 252–253. [Sborník prací k sedmdesátým pátým narozeninám Zdeňka Nejedlého, Nakladatelství ČSAV: Praha 1953, s. 504–513; recenze článku.]

František Kadeřávek: Rudolf Skuherský jako vysokoškolský učitel. *Sborník* 1, 1954, s. 253–254. [Sborník prací k sedmdesátým pátým narozeninám Zdeňka Nejedlého, Nakladatelství ČSAV: Praha 1953, s. 514–528; spoluautor Ladislav Koubek; recenze článku.]

Sborník pro dějiny přírodních věd a techniky I. ČsČH 2 (52), 1954, č. 3, s. 537–541. [Nakladatelství ČSAV: Praha 1954; recenze na 1. svazek nově založeného sborníku.]

1955

Vladimír Škutina: Bez vavříků. Povídky o českých vynálezcích. *Sborník 2*, 1955, s. 239–241. [Mladá fronta: Praha 1953; recenze kritizující způsob autorovy popularizace.]

Několik poznámek k novým purkyňovským publikacím. *Nová mysl 9*, 1955, č. 11, s. 1146–1152. [Kritický a bibliografický rozbor nových publikací o J. E. Purkyňovi.]

1957

Příspěvky k badání o Prokopu Divišovi. *Sborník 3*, 1957, s. 122–152. [Studie o dosud v literatuře nezhodnocených otázkách fyzikální práce Prokopa Diviše (1698–1765), zejm. nauky o elektřině; redakci dodáno 1. 4. 1955.]

František Kadeřávek: Úvod do dějin rýsování a zobrazovacích nauk. *Sborník 3*, 1957, s. 246–248. [Nakladatelství ČSAV: Praha 1954; recenze.]

Trudy Institutu istorii jestěstvoznaniija i tehniki. Tom 1. Istorija fiziko-matematičeskich nauk. *Sborník 3*, 1957, s. 259–263. [Izd. AN SSSR: Moskva 1954; spoluautor Luboš Nový; recenze 1. svazku nového sovětského sborníku pro dějiny vědy.]

B. G. Kuzněcov: Razvitie naučnoj kartiny mira v fizike 17–18 vv. *Pokroky matematiky, fyziky a astronomie 2*, 1957, č. 5, s. 651–653. [Izd. AN SSSR: Moskva 1955; recenze.]

1958

Evangelista Torricelli. In: *Světová kulturní výročí 1958*, Československý výbor obránců míru – Práce: Praha 1958, s. 20–28. [Článek.]

Bedřich Baumann: Filosofické názory Jana Marka Marci (Příspěvek k dějinám našeho myšlení v 17. stol.). *ČsČH 6 (56)*, 1958, č. 2, s. 354–355. [Nakladatelství ČSAV: Praha 1957; recenze.]

1959

Evangelista Torricelli. Praha 1959 (Přírodní vědy. Studijní materiály pro lektory Čs. společnosti pro šíření polit. a věd. znalostí. Ústřední sekce matematiky – fyziky – chemie, č. 13), 18 s. [Referáty J. Smolky a Viléma Kunzla přednesené na slavnostním shromáždění Československé společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí, konaném k počtě 350. výročí narození italského matematika a fyzika Evangelisty Torricelliho (1608–1647) dne 15. října 1958 v Praze.]

Alexander Stěpanovič Popov. Praha 1959 (Přírodní vědy. Studijní materiály pro lektory Čs. společnosti pro šíření polit. a věd. znalostí. Ústřední sekce matematiky – fyziky – chemie, 1959), 21 s. [Referát přednesený v Československé společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí k 100. výročí narození ruského fyzika a elektrotechnika A. S. Popova (1859–1906).]

Alexander Stěpanovič Popov. In: *Světová kulturní výročí 1959*, Československý výbor obránců míru – Práce: Praha 1959, s. 43–56. [Článek.]

Objev nových rukopisů Prokopa Diviše. *Zprávy Komise* 1, 1959, s. 26–27. [Zpráva o nálezu Divišových dopisů v Petrohradu (Leningradu).]

Dějiny exaktních věd v českých zemích (These). *Pokroky matematiky, fyziky a astronomie* 4, 1959, č. 3, s. 336–348. Současně: *Chemické listy* 53 (83), 1959, č. 11, s. 1132–1140.

[Spoluautoři Luboš Nový, Jaroslav Folta, Zdeněk Horský, Irena Seidlerová; vypracování společných tezí kolektivního díla, předložených odborné diskusi, srov. „Dějiny exaktních věd...“ (1961).]

A. S. Popov a počátky radiotelegrafie. *Dějiny a současnost* 1, 1959, č. 6, s. 42–43. [Článek.]

Konference k 100. výročí narození Aurela Stodoly. *ČsČH* 7 (57), 1959, č. 4, s. 805.

[Zpráva o konferenci k výročí slovenského technika Aurela Stodoly (1859–1942).]

1960

Za vědecké zpracování dějin přírodních, lékařských a technických věd. *Zprávy Komise* 3, 1960, s. 1–16. [Hlavní referát pro 1. konferenci československých historiků přírodních věd a techniky v Domě vědeckých pracovníků v Liblicích, 3.–5. 10. 1960; text není podepsán, přednesl jej Jan Kořan (srov. I. konference československých historiků vědy a techniky, *Zprávy Komise* 5, 1960, s. 1–5, cit. s. 2), J. Smolka je jako jeho jediný autor uveden v bibliografii *Zpráv Komise* č. 1–15 (*Zprávy Komise* 15, 1963, s. 47); pravděpodobně se jedná o práci kolektivní a J. Smolka formuloval podstatnou část za celou Komisi, resp. oddělení pro dějiny přírodních věd a techniky v Historickém ústavu ČSAV.]

K některým problémům periodisace vývoje věd v českých zemích. *Zprávy Komise* 4, 1960, s. 15–16. [Diskusní teze pro příspěvek na 1. konferenci československých historiků přírodních věd a techniky v Domě vědeckých pracovníků, Liblice, 3.–5. 10. 1960.]

Josef T. Klinkoš a objev elektroforu. *Zprávy Komise* 4, 1960, s. 27. [Stručné sdělení o korespondenci s A. Voltou.]

Mikuláš Teich: Královská česká společnost nauk a počátky vědeckého průzkumu přírody v Čechách. *ČsČH* 8 (58), 1960, č. 2, s. 265–266. [Nakladatelství ČSAV: Praha 1959; zpráva.]

Max v. Laue: Dějiny fyziky. *ČsČH* 8 (58), 1960, č. 2, s. 266. [Orbis: Praha 1959; zpráva.]

Halina Bojarska-Dahlig et al.: Polscy badacze przyrody. *ČsČH* 8 (58), 1960, č. 3, s. 438. [PW Wiedza Powszechna: Warszawa 1959; zpráva.]

Georg Uschmann: Geschichte der Zoologie und der zoologischen Anstalten in Jena 1779–1919. *ČsČH* 8 (58), 1960, č. 3, s. 440. [VEB G. Fischer: Jena 1959; zpráva.]

Sborník pro dějiny přírodních věd a techniky 4. *ČsČH* 8 (58), 1960, č. 3, s. 437. [Zpráva.]

Zprávy Komise při Historické sekci Československé akademie věd. *ČsČH* 8 (58), 1960, č. 4, s. 616. [Zpráva o 1. čísle Zpráv Komise (1959).]

Zprávy Komise při Historické sekci Československé akademie věd. *ČsČH* 8 (58), 1960, č. 5, s. 784. [Zpráva o 2. čísle Zpráv Komise (1960).]

B. G. Kuznecov: Principi klasičeskoj fiziki. ČsČH 8 (58), 1960, č. 5, s. 785. [Izd AN SSSR: Moskva 1958; zpráva.]

A. M. Godyckij-Cvirko: Naučnyje idei Rudžera Boškoviča. ČsČH 8 (58), 1960, č. 5, s. 787. [Izd. AN SSSR: Moskva 1959; zpráva.]

Carl Wilhelm Fröhlich (Hrsg.): Über den Menschen und seine Verhältnisse. ČsČH 8 (58), 1960, č. 6, s. 923–924. [Akademie-Verlag: Berlin 1960; zpráva.]

Zofia Skubala – Zbigniew Tokarski: Połskije universitety. ČsČH 8 (58), 1960, č. 6, s. 950. [Polonija: Warszawa 1960; zpráva]

1961

Počátky nauky o elektřině v českých zemích. Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy: Praha 1961, 524 s. [Tiskem nevydaná kandidátská disertační práce, obhájená 27. 6. 1961, titul CSc.; podstatná část práce věnována Prokopu Divišovi (1698–1765).]

Dějiny exaktních věd v českých zemích do konce 19. století. Nakladatelství Československé akademie věd: Praha 1961, 432 s., 143 ilustrací. [Spoluautoři: Jaroslav Folta, Zdeněk Horský, Luboš Nový (vedoucí autorského kolektivu), Irena Seidlerová, Mikuláš Teich. J. Smolka autorem úvodu k Hlavě II (od dvacátých let 17. století do poloviny 18. století) a kapitol o fyzice 17.–18. století, s. 56–59, 74–81, 109–118; též spoluautorem kolektivního Biobibliografického osobního rejstříku, s. 383–421.]

Michail Vasiljevič Lomonosov. In: *Světová kulturní výročí 1961*, Československý výbor obránců míru – Práce: Praha 1961, s. 100–116. [Článek.]

Ještě jednou k osudu Divišova bleskosvodu. *Zprávy Komise 6*, 1961, s. 27–28. [Sdělení o Divišově bleskosvodu po r. 1760.]

Michail Vasiljevič Lomonosov. 250. výročí narození. *Zprávy Komise 9*, 1961, s. 1–5. [Článek.]

Astronom českého původu v Petrohradě (K otázce vědeckých styků s Ruskem). *Zprávy Komise 9*, 1961, s. 33–35. [Sdělení o působení jezuitského astronoma Christiana Mayera (1719–1783) v Rusku.]

M. V. Lomonosov – přírodovědec. *Dějiny a současnost 3*, 1961, č. 12, s. 42. [Článek.]

Irena Stasiewiczówna: Z problemów nauki okresu Oświecenia. ČsČH 9 (59), 1961, č. 1, s. 144. [Zakład Narodowy im. Ossolińskich: Wrocław 1960; zpráva.]

Studia i materiały z dziejów nauki polskiej. Seria B. Historia nauk biologicznych i medycznych. *Zeszyt 2*. ČsČH 9 (59), 1961, č. 1, s. 146. [Państwowe wydawnictwo naukowe: Warszawa 1959; zpráva.]

Maria Skłodowska-Curie: Autobiografia. ČsČH 9 (59), 1961, č. 1, s. 146–147. [Państwowe wydawnictwo naukowe: Warszawa 1959; zpráva.]

Paulus Kitaibel – Adamus Tomtsányi: *Dissertatio de terrae motu in genere, ac in specie Morensi anno 1810 die 14. Januarii orto*. ČsČH 9 (59), 1961, č. 1, s. 149–150. [Akadémiai Kiadó: Budapest 1960; zpráva.]

Vredenskij – Lebedinskij – Genkel: 100. výročí narození světoznámého indického vědce Ingadis Chandra Bose. ČsČH 9 (59), 1961, č. 2 s. 311. [Voprosy istorii jestestvoznaniia i techniki 1959, č. 8; zpráva.]

Frédéric Joliot-Curie: Výbor z projevů a článků. ČsČH 9 (59), 1961, č. 2, s. 314. [SNPL: Praha 1960; zpráva.]

Quellen und Studien zur Geschichte Osteuropas. ČsČH 9 (59), 1961, č. 3, s. 464–465. [Ediční řada Akademie-Verlag: Berlin; recenze čtyř titulů: Heinz Lemke: *Die Brüder Załuski und ihre Beziehungen zu Gelehrten in Deutschland und Danzig. Studien zur polnischen Frühaufklärung* (1958); A. N. Figurovskij: *Leben und Werk des Chemikers Tobias Lowitz (1757–1804). Ein Beitrag zur Geschichte der Begegnung deutscher und russischer Wissenschaft im 18. Jahrhundert* (1959); *Die Berliner und Petersburger Akademie der Wissenschaften im Briefwechsel Leonhard Eulers. Teil 1. Der Briefwechsel L. Eulers mit G. F. Müller 1735–1767* (1959); *Die Deutsch-Russische Begegnung und Leonard Euler. Beiträge zu den Beziehungen zwischen der deutschen und russischen Wissenschaft und Kultur im 18. Jahrhundert* (1959).]

Dmitrij Ivanovič Mendelejev: *Periodičeskij zakon (dopolnitelnye materialy)*. ČsČH 9 (59), 1961, č. 4, s. 624–625. [Izd. AN SSSR: Moskva 1960; zpráva.]

Marshall Clagett: *The Science of Mechanics in the Middle Ages*. ČsČH 9 (59), 1961, č. 5, s. 782. [University of Wisconsin Press: Madison 1959; zpráva.]

Vladimír Lvov: *Žizň Alberta Ejnštejna*. ČsČH 9 (59), 1961, č. 5, s. 783–784. [Moskva 1960; zpráva.]

Italský časopis pro dějiny věd. ČsČH 9 (59), 1961, č. 5, s. 784–785. [Zpráva o *Physis – Rivista di Storia della Scienza*, 1959.]

René Dugas: *La théorie physique au sens de Boltzmann et ses prolongements modernes*. ČsČH 9 (59), 1961, č. 6, s. 920. [Édition du Griffon: Neuchatel 1959; zpráva.]

1962

R. J. Bošković et son influence a la science tchèque. In: *Actes du symposium international R. J. Bošković 1961*, Beograd – Zagreb – Ljubljana 1962, s. 188–216. [Tištěné znění příspěvku „Boscovitch et la physique tchèque du XVIIIe siècle“ na II. mezinárodním sympoziu R. J. Boškoviče k 250. výročí jeho narození, 6.–11. 10. 1961, Dubrovnik; rozpracováno německy „R. J. Boscovich...“ (1965) a česky „Ohlas díla...“ (1967).]

Blaise Pascal (1623–1662). In: *Světová kulturní výročí 1962*, Československý výbor obránců míru – Práce: Praha 1962, s. 89–99. [Článek.]

Nad vědeckým odkazem Blaise Pascala. *Zprávy Komise 11*, 1962, s. 1–6. [Článek.]

Władysław Jewsiewicki: Jan Szczepanik, wielki wynalazca. *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 1, s. 146. [Państwowe wydawnictwa techniczne: Warszawa 1961; zpráva.]

Voprosy istorii jestěstvoznaniija i techniky 9 a 10. *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 1, s. 147. [Izd. AN SSSR: Moskva 1960; zpráva.]

H. W. Turnbull (ed.): *The Correspondence of Isaac Newton. Vol. 1.* *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 1, s. 148. [Cambridge University Press: Cambridge 1959; zpráva.]

Miloslav Volf: Organizace a působení Vlastenecko-hospodářské společnosti. *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 1, s. 148–149. [Zemědělské muzeum: Praha 1961; zpráva.]

Vittorio Somenzi: *La scienza nel suo sviluppo storico.* *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 2, s. 304. [ERI Edizioni: Torino 1960; zpráva.]

Pavla Horská-Vrbová: Počátky elektrisace v českých zemích. *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 2, s. 305. [Rozpravy ČSAV. Řada společenskovední 71, 1960, č. 13; zpráva.]

M. I. Radovskij: M. V. Lomonosov i petěrburgskaja akademija nauk. *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 2, s. 306. [Izd. AN SSSR: Moskva – Leningrad 1961; zpráva.]

B. G. Kuznecov: Evolucija kartiny mira. *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 3, s. 458–459. [Izd. AN SSSR: Moskva 1961; zpráva.]

Luboš Nový: Matematika na pražské universitě v druhé polovině 18. století. *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 3, s. 459. [Acta Universitatis Carolinae: Historia Universitatis Carolinae Pragensis 2, 1961, č. 1, s. 35–57; zpráva]

A. P. Juškevič – E. Winter (Hrsg.): *Die Berliner und die Petersburger Akademie der Wissenschaften im Briefwechsel Leonhard Eulers. Teil 2.* *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 3, s. 461. [Akademie-Verlag: Berlin 1961; zpráva]

Desátý svazek sovětských „Voprosů“. *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 3, s. 462. [Voprosy istorii jestěstvoznaniija i techniky, 1960; zpráva.]

I. S. Narskij: Očerki po istorii pozitivizma. *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 4, s. 581. [Izdatelstvo Moskovskogo universiteta: Moskva 1960; zpráva.]

Augustin Smetana: *Sebrané spisy, sv. 2.* *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 4, s. 582. [NČSAV: Praha 1962; zpráva.]

H. W. Turnbull (ed.): *The Correspondence of Isaac Newton. Vol. 2.* *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 4, s. 625. [Cambridge University Press: Cambridge 1960; zpráva.]

G. S. Vaseckij: Mirovozzrenije M. V. Lomonosova. *ČsČH 10 (60)*, 1962, č. 4, s. 625–626. [Izdatelstvo Moskovskogo universiteta: Moskva 1961; zpráva.]

1963

Divišova korespondence s L. Eulerem a Petrohradskou akademií věd. *Sborník 8*, 1963, s. 139–162. [Materiálová studie s latinskou edicí korespondence.]

Poznámky ke vztahu B. Franklina a P. Diviše. *Zprávy Komise* 13, 1963, s. 37–42. [Česká verze příspěvku z 10. mezinárodního kongresu dějin vědy; srov. násl. údaj a „B. Franklin, P. Diviš et la découverte...“ (1964).]

X. mezinárodní kongres pro dějiny věd. *Zprávy Komise* 13, 1963, s. 50–53. [Spoluautor L. Nový; zpráva o kongresu, pořádaném Mezinárodní unií dějin a filosofie vědy (International Union of History and Philosophy of Science and Technology), 26. 8. – 2. 9. 1962, Ithaca – Philadelphie, USA.]

Ještě jednou k rozvoji přírodních věd a společnosti. *Pokroky matematiky, fyziky a astronomie* 8, 1963, č. 5, s. 283–286. [Polemika s článkem Ladislava France, „Souvislost rozvoje přírodních věd, vývoje společnosti a její školské soustavy“, *tamtéž*, č. 1, s. 18–25.]

Zdeněk Horský – Miroslav Plavec: Poznávání vesmíru. *Dějiny a současnost* 5, 1963, s. 2 (vločka). [Orbis: Praha 1962; zpráva.]

La science au seuil d'un siècle. *ČsČH* 11 (61), 1963, č. 1, s. 134–135. [Colloque International de Royaumont, 1–4 juillet 1957 / Union Internationale d'Histoire et de Philosophie des Sciences. Hermann: Paris 1960; zpráva.]

P. D. Duz: Istorija vozduchoplavanija i aviacii v SSSR (period pervoj mirovoj vojny 1914–1918 gg.). *ČsČH* 11 (61), 1963, č. 2, s. 276. [GNTI – Oborongiz: Moskva 1960; zpráva.]

D. G. Žimerin: Istorija elektrifikacii SSSR. *ČsČH* 11 (61), 1963, č. 2, s. 277. [Moskva 1962; zpráva.]

U. I. Frankfurt: Očerki po istorii specialnoj teorii otноситelnosti. *ČsČH* 11 (61), 1963, č. 2, s. 277–278. [Izd. AN SSSR: Moskva 1961; zpráva.]

Études d'histoire et de philosophie des sciences. *ČsČH* 11 (61), 1963, č. 2, s. 278. [Éditions de l'Académie de la republique Populaire Roumaine: Bucarest 1962; zpráva.]

I. B. Litineckij: M. V. Lomonosov i eksperimentalnaja tehnika. *ČsČH* 11 (61), 1963, č. 3, s. 405. [Gostechizdat USSR: Kijiv 1961; zpráva.]

L. A. Bel'kind: Pavel Nikolajevič Jabločkov (1847–1894). *ČsČH* 11 (61), 1963, č. 3, s. 405–406. [Izd. AN SSSR: Moskva 1962; zpráva.]

Documents pour l'histoire des technique. *ČsČH* 11 (61), 1963, č. 3, s. 406. [Cahier 2. Centre de documentation d'histoire des techniques: Paris 1962; zpráva.]

Slovenský sborník pro dějiny věd a techniky. *ČsČH* 11 (61), 1963, č. 4, s. 476–479. [Recenze na sborník Z dejín vied a techniky na Slovensku I. SAV: Bratislava 1962.]

H. W. Turnbull (ed.): The Correspondence of Isaac Newton. Vol. 3. *ČsČH* 11 (61), 1963, č. 5, s. 711. [Cambridge University Press: Cambridge 1961; zpráva.]

A. A. Jelisejev: Vozniknovenije nauki ob električestve v Rosii. *ČsČH* 11 (61), 1963, č. 5, s. 711. [Gosudarstvennoje energetičeskoje Izdatelstvo: Moskva – Leningrad 1960; zpráva.]

Joseph Needham: Science and Civilization in China. ČsČH 11 (61), 1963, č. 5, s. 712. [Vol. 4, Part I., Physics and Physical Technology. Cambridge University Press: Cambridge 1962; zpráva.]

Inventaire des instruments conservés en Italie. ČsČH 11 (61), 1963, č. 5, s. 713. [Museo Nazionale della Tecnica Leonardo da Vinci: Milano 1963; zpráva.]

1964

B. Franklin, P. Diviš et la découverte du paratonnerre. In: Henry Guerlac (ed.), *Actes du dixième Congrès international d'Histoire des sciences = Proceedings of the 10. International congress of History of science: Mathematics and the exact sciences after 1600*, Hermann: Paris 1964 (Collection de travaux de l'Académie Internationale d'Histoire des Sciences, 15), s. 763–767. [Příspěvek ve sborníku z 10. mezinárodního kongresu dějin vědy (1962), srov. česky „Poznámky ke vztahu...“ (1963) a „X. mezinárodní kongres...“ (1963).]

L'essor rapide de la science... / Les problèmes de la périodisation... *Organon* (Warszawa) 1, 1964, s. 40–44, 240–244. [Dva diskusní příspěvky v rámci protokolu ze symposia o obecných otázkách dějin vědy a techniky, pořádaného Ústavem dějin vědy Polské akademie věd a Mezinárodní unií dějin a filosofie vědy (Jabłonna u Varšavy, 17.–21. 9. 1963); srov. Symposium... (1964).]

Fyzikální dílo Galilea Galileiho. *Zprávy Komise* 16, 1964, s. 1–5. [Úvodní článek v rámci bloku k 400. výročí narození G. Galileiho (1564–1642); další příspěvky Z. Horský a L. Zachoval.]

Kandidátské práce z dějin věd. *Zprávy Komise* 16, 1964, s. 49–50. [Zpráva o obhájených pracích: Václav Rusek, Vývoj některých léků a jejich výrobních zařízení (Farmaceutická fakulta UK v Bratislavě); Jiří Marek, K dějinám fyzikální optiky v Čechách (MFF UK v Praze).]

Z dejín vied a techniky na Slovensku II. *Zprávy Komise* 16, 1964, s. 51–52. [Zpráva.]

Symposium o obecných otázkách dějin věd a techniky. *Zprávy Komise* 16, 1964, s. 56–57. [Zpráva o sympoziu 17.–21. 9. 1963, Jabłonna u Varšavy. Srov. „L'essor rapide...“ (1964).]

O. A. Staroselskaja-Nikitina: Pol' Lanževen. ČsČH 12 (62), 1964, č. 1, s. 141. [Gosudarstvennoje Izdatel'stvo fiziko-matematičeskoj literatury: Moskva 1962; recenze.]

Erwin N. Hiebert: Historical roots of the principle of conservation of energy. ČsČH 12 (62), 1964, č. 2, s. 312. [University of Wisconsin: Madison 1962; zpráva.]

Maks Born: Fizika v žizni mojega pokolenija. ČsČH 12 (62), 1964, č. 2, s. 311–312. [Izd. inostrannoj literatury: Moskva 1963; zpráva.]

Bernhard I. Cohen: Geburt einer neuen Physik. ČsČH 12 (62), 1964, č. 2, s. 312. [Desch Verlag: München – Wien – Basel 1962; zpráva.]

A. R. Hall – M. B. Hall (ed.): Unpublished scientific papers of Isaac Newton. ČsČH 12 (62), 1964, č. 2, s. 312. [Cambridge University Press: Cambridge 1962; zpráva.]

Z regionálních dějin lékařství. *ČsČH* 12 (62), 1964, č. 4, s. 626–627. [Zpráva o: Průkopníci z Horácka. Okresní ústředí zdravotnické osvěty: Nové Město na Moravě 1962.]

Irena Stasiewicz: Z początków teorii nauki w Polsce. Ignacy Włodek i jego dzieło. *ČsČH* 12 (62), 1964, č. 4, s. 628. [PAN: Warszawa – Kraków 1963; zpráva.]

1965

R. J. Boscovich und die Entwicklung der Physik in den böhmischen Ländern um die Mitte des 18. Jahrhunderts. *NTM – Zeitschrift für Geschichte der Naturwissenschaften, Technik und Medizin* 2, 1965, č. 5, s. 24–38. [Studie; upraveno česky „Ohlas díla...“ (1967).]

Prokop Diviš and his place in the history of atmospheric electricity. In: *Acta historiae rerum naturalium nec non technicarum = Czechoslovak Studies in the History of Science*, Special Issue 1, Historický ústav ČSAV: Prague 1965, s. 149–169. [Studie.]

K metodologickým problémům dějin přírodních věd a techniky. *Zprávy Společnosti* 1 (21), 1965, s. 9–16. [Spoluautor Luboš Nový; referát přednesený 3. 2. 1965 v Lipsku na zasedání historiků přírodních věd a techniky socialistických zemí; srov. „Zasedání...“ (1965), německy „Zu einigen...“ (1966).]

Ustavení Čs. společnosti pro dějiny věd a techniky. *Zprávy Společnosti* 1 (21), 1965, s. 67–70. [Zpráva; další otisk srov. „Ustavení...“ (2005).]

Zasedání historiků přírodních věd a techniky socialistických zemí. *Zprávy Společnosti* 1 (21), 1965, s. 75–76. [Zpráva o konferenci, 3.–5. 2. 1965, Karl-Sudhoff-Institut, Leipzig; srov. „K metodologickým...“ (1965) a „Zu einigen...“ (1966).]

Rozwój nauk przyrodniczych na ziemiach czeskich w XVIII wieku. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 10, 1965, č. 4, s. 527–544. [Spoluautor Luboš Nový; studie.]

200 let od založení báňské akademie v Banské Štiavnici. *Zprávy Komise* 19, 1965, s. 52–53; též *ČsČH* 13 (63), 1965, č. 1, s. 163–164. [Zpráva o mezinárodní vědecko-technické konferenci se zaměřením na historickou sekci; 24.–27. 8. 1964, Banská Štiavnica; srov. „Dvousté výročí...“ (1968).]

Percy Dunsheath: A History of Electrical Engineering. *ČsČH* 13 (63), 1965, č. 2, s. 321–322. [Faber and Faber: London 1962; zpráva.]

A. A. Kosmoděmjanskij: Očerki po istorii mechaniki. *ČsČH*, 13 (63), 1965, č. 2, s. 322. [Moskva 1964; zpráva.]

1966

Otto Guericke et son rôle dans l'histoire de l'électricité. In: *Acta historiae rerum naturalium nec non technicarum*, Special Issue 2, Prague 1966, s. 43–56. [Článek s kritickým přehodnocením Guerickových experimentů s elektřinou, přel. Jaromír Kopecký; česky srov. „Otto Guericke...“ (1969).]

Zu einigen metodologischen Problemen der Geschichte der Naturwissenschaft. *NTM – Schriftenreihe für Geschichte der Naturwissenschaften, Technik und Medizin* 3, 1966, č. 7, s. 80–88. [Spoluautor Luboš Nový, srov. česky „K metodologickým...“ (1965) a „Zasedání...“ (1965); v rámci speciální sekce označené: *Vorträge und Berichte der Arbeitstagung der Historiker der Naturwissenschaft und Technik in den sozialistischen Ländern über Aufgaben und Ziele der Geschichte der Naturwissenschaft in Leipzig vom 3. bis 5. Februar 1965*; další autoři v rámci bloku: Gerhard Harig, Bogdan Suchodolski, B. M. Kedrov, A. Teske, V. V. Bykov, M. Dittrich, L. Mendel, J. Stasiewicz.]

Stejnosměrný nebo střídavý proud? (Z dějin elektrotechniky konce 19. století). *Zprávy Společnosti* 3 (23), 1966, s. 22–26. [České znění příspěvku z 11. mezinárodního kongresu pro dějiny věd, organizovaného Mezinárodní unií pro dějiny a filosofii věd (Union internationale d'histoire et de philosophie des sciences, Division d'histoire des sciences), 24.–31. 8. 1965, Varšava a Krakov; zpráva o kongresu tamtéž, s. 2–10 (sestavil Z. Horský za použití materiálů V. Eisnerové, K. Fischera, V. Kruty, L. Nového, R. Pleinera, J. Smolky, L. Tondla a M. Vacha); anglicky srov. „Direct or...“ (1968).]

Sovětsko-polské symposium o problémech komplexního studia rozvoje vědy. *Zprávy Společnosti* 6 (26), 1966, s. 78–79. [Zpráva o sympoziu, 6.–11. 6. 1966, Lvov – Užhorod.]

A. P. Juškevič – E. Winter (ed.): Leonhard Euler und Christian Goldbach. Briefwechsel 1729–1764. *ČsČH*, 14 (64), 1966, č. 6, s. 921. [Akademie-Verlag: Berlin 1965; zpráva.]

Bílá kniha ČSAV. *ČsČH* 14 (64), 1966, č. 6, s. 921. [Nejvýznamnější vědecké výsledky dosažené na pracovištích ČSAV a SAV v letech 1952–1965, in: *Věstník ČSAV* 74, 1965, č. 5 (tematické číslo); zpráva.]

Albert Einstein: Sobranije naučných trudov 1. *ČsČH* 14 (64), 1966, č. 6, s. 921–922. [Nauka: Moskva 1965; zpráva.]

1967

Joannes Marcus Marci – his times, life and work. In: *Acta historiae rerum naturalium nec non technicarum*, Special Issue 3, Prague 1967, s. 5–25. [Příspěvek ve sborníku s hlavními referáty z mezinárodního symposia *La révolution scientifique du 17e siècle et les sciences mathématiques et physiques*, 25.–29. 9. 1967, Praha, věnovaného 300. výročí smrti Jana Marka Marci (1595–1667); J. Smolka byl též předsedou organizačního výboru konference, srov. též *DVT* 1, 1968, č. 3, s. 193–200 (zpráva Z. Horského).]

Ohlas díla R. J. Boškoviče v českých zemích. *Sborník* 11, 1967, s. 117–133. [Materiálová studie o vlivu a recepci Rogera Josefa Boškoviče (1711–1787) v českých zemích; došlo 25. 1. 1965; původně německy „R. J. Boscovich...“ (1965).]

Materialy 6-oj konferencii po istorii nauki v Pribaltike. *ČsČH* 15 (65), 1967, č. 1, s. 161. [Vilnius 1965; zpráva.]

Ján Tibenský: Chvály a obrany slovenského národa. *ČsČH* 15 (65), 1967, č. 1, s. 136. [Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry: Bratislava 1965; zpráva.]

Fyzikální dílo Jana Marka Marci. (K 300. výročí úmrtí). *Fyzika ve škole* 5, 1966–67, č. 9, s. 419–422. [Popularizující článek, 3 obrázky.]

1968

Direct or Alternating Current? From the History of Electrical Engineering at the End of the 19th Century. In: *Actes de XIe Congrès International d'Histoire de Sciences. Varsovie – Toruń – Kielce – Cracovie, 24–31 août 1965, III*, Wrocław 1968, s. 394–397. [Příspěvek z 11. mezinárodního kongresu pro dějiny vědy, česky srov. „Stejnoseměrný...“ (1966).]

Dvousté výročí založení báňské akademie v B. Štiavnici. *DVT* 1, 1968, č. 2, s. 122–128. [Recenze na dva svazky sborníku Z dejín vied a techniky na Slovensku, III a IV (Vydavateľstvo SAV: Bratislava 1964 a 1966) s příspěvkem z konference, srov. „200 let...“ (1965).]

J. M. Gelfer: Zakonny sochranenija. *DVT* 1, 1968, č. 3, s. 185. [Moskva 1967; zpráva.]

Friedrich Hund: Geschichte der Quantentheorie. *DVT* 1, 1968, č. 3, s. 186. [Mannheim 1967; zpráva.]

Galilée. Aspects de sa vie et de son oeuvre. *DVT* 1, 1968, č. 4, s. 257. [Presses Universitaires de France: Paris 1968; zpráva.]

Nová řada „ostwaldovek“. *DVT* 1, 1968, č. 4, s. 257–258. [Zpráva o obnovené ediční řadě Ostwalds Klassiker der exakten Wissenschaften.]

Edward Potts Cheyney: European Background of American History 1300–1600. *ČsČH* 16 (66), 1968, č. 3, s. 464–465. [Collier Books: New York 1967; zpráva.]

Bogumił Stanisław Kupś – Krystyna Muszyńska (ed.): Korespondencja Józefa Andrzeja Załuskiego 1724–1736. *ČsČH* 16 (66), 1968, č. 3, s. 474. [Zakład Narodowy im. Ossolińskich: Wrocław 1967 (Źródła do Dziejów Nauki i Techniki, 5); zpráva.]

1969

Isaac Newton. Orbis: Praha 1969 (Portréty, 36), 196 s. [Spoluautor Luboš Nový. Monografie o vědeckém přínosu a společenském uplatnění Isaaka Newtona (1643–1727) sleduje stav evropské vědy, intelektuální život v Anglii a Newtonovu osobnost; autoři též vybrali a přeložili ukázky z Newtonova díla a prací o něm.]

Zpráva přednesená na valném shromáždění Společnosti pro dějiny věd a techniky. *Zprávy Společnosti* 12 (32), 1969, s. 62–70. [Zpráva rekapitulující čtyři roky existence Společnosti, 10. 4. 1969.]

Otto Guericke v dějinách elektřiny. *DVT* 2, 1969, č. 2, s. 73–84. [Článek, došlo 11. 12. 1968; francouzsky srov. „Otto Guericke...“ (1966).]

Cimelia Bohemica. *DVT* 2, 1969, č. 2, s. 126. [Zpráva o nové ediční řadě Státní knihovny ČSSR a nakladatelství Pragopress s novými edicemi spisů Tadeáše Hájka z Hájku (Dialexis...) a Jana Marka Marci (Thaumantias...).]

XII. mezinárodní kongres pro dějiny věd. *DVT* 2, 1969, č. 2, s. 130–135. [Zpráva o kongresu Union Internationale d'Histoire et de Philosophie des Sciences, Division d'Histoire des Sciences, 25.–31. 8. 1968, Paris.]

Ernan McMullin (ed.): Galileo: Man of Science. *DVT* 2, 1969, č. 3, s. 194. [New York – London 1967; zpráva.]

Padesát let vysokého veterinárního učení v Brně. *DVT* 2, 1969, č. 3, s. 194–195. [Veterinární fakulta: Brno 1968; zpráva.]

Getaldičovo symposium v Dubrovniku. *DVT* 2, 1969, č. 3, s. 198–199. [Zpráva o mezinárodním symposiu k 400. výročí narození Marina Getaldiče (1568–1626), 29. 9. – 3. 10. 1968, Dubrovnik.]

Eugène Humbert Guitard: Index des travaux d'histoire de la pharmacie de 1913 á 1963. *DVT* 2, 1969, č. 4, s. 261. [Paris 1968; zpráva.]

1970

Nové pohledy na J. Marka Marci a jeho dobu? (K objevu jeho korespondence s A. Kircherem). *DVT* 3, 1970, č. 1, s. 45–49. [Článek, došlo 21. 6. 1969.]

Neznámý Steplingův dopis Boškovičovi. *DVT* 3, 1970, č. 4, s. 239–246. [Článek s faksimilií a přepisem dopisu, došlo 17. 4. 1970.]

Bronisław Biliński: Galileo Galilei e il mondo polacco. *DVT* 3, 1970, č. 1, s. 55. [Ossolineum: Wrocław – Warszawa – Kraków 1969; zpráva.]

Otto v. Guericke: Neue (sogeannte) Magdeburger Versuche über den leeren Raum. *DVT* 3, 1970, č. 1, s. 55. [= Experimenta nova (ut vocantur) Magdeburgica de vacuo spatio, ed. H. Schimank, VDI-Verlag: Düsseldorf 1968; zpráva.]

Rudolf Carnap: Problémy jazyka vědy. *DVT* 3, 1970, č. 2, s. 123–124. [Svoboda: Praha 1968; zpráva.]

Čeněk Novotný: Život a dílo Adama Zalužanského ze Zalužan. *DVT* 3, 1970, č. 2, s. 124. [Boleslavica 68, Sborník příspěvků k dějinám Mladoboleslavska, Mladá Boleslav 1969, s. 23–30; zpráva.]

Jiří Paclík: Die Aufbaukonzeptionen der Hütten von Ostrava in den Jahren 1939–1948. *DVT* 3, 1970, č. 2, s. 125. [Spisy Pedagogické fakulty v Ostravě 10, Ostrava 1968; zpráva.]

Dix-hutième siècle. *DVT* 3, 1970, č. 4, s. 253. [Garnier Frères: Paris 1969; zpráva o prvním sborníku, vydávaném francouzskou společností pro komplexní výzkum 18. století.]

Ursula Schäfer: Physikalische Heilmethoden in der ersten Wiener Medizinischen Schule. *DVT* 3, 1970, č. 4, s. 254. [H. Böhlau Nachf.: Wien 1967; zpráva.]

1971

L'Abbé Nollet et la physique en Bohême. In: *Actes de XIIe Congrès International d'Histoire de Sciences, Paris 1968: Actes. Discours et conférences, colloques: discussion des rapports, 3b*, Albert Blanchard – Librairie Scientifique et Technique: Paris 1971, s. 131–135. [Příspěvek z 12. mezinárodního kongresu pro dějiny věd, srov. „XII. mezinárodní...“ (1969).]

Union internationale d'histoire et de philosophie des sciences. Quatrième centenaire de la naissance de Kepler. *Revue d'histoire des sciences* 24, 1971, č. 3, s. 257–258. [Spoluautor Zdeněk Horský; zpráva o akcích pořádaných v Evropě k 400. výročí narození Johanna Keplera v rubrice Information.]

1984

Život a dílo Václava Prokopa Diviše. (The Life and Work of V. P. Divis.) by Josef Haubelt. *Isis* 75, 1984, č. 4, s. 763–764. [Okresní muzeum: Vysoké Mýto 1982; recenze.]

1992

The Scientific Revolution in Bohemia. In: Roy Porter – Mikuláš Teich (ed.), *The Scientific Revolution in National Context*, Cambridge University Press: Cambridge 1992, s. 210–239. [Osmá kapitola publikace o povaze vědecké revoluce v 17. a 18. století ve vybraných evropských zemích.]

1997

Böhmen und die Annahme der Galileischen astronomischen Entdeckungen. In: J. Folta (ed.), *Science and Technology in Rudolphinian Time. Proceedings of the Symposium held in Prague on 24th–28th August 1997*, Národní technické muzeum: Praha 1997 (Acta historiae rerum naturalium necnon technicarum. New Series, 1), s. 41–69. [Studie ve sborníku ze symposia, konaného v Praze 24.–28. 8. 1997, 5 ilustrací.]

1998

Joannes Marcus Marci: Some Reflections on the Origins of the Scientific Revolution in Bohemia. In: Petr Svobodný (ed.), *Joannes Marcus Marci. A Seventeenth-Century Bohemian Polymath*. Karolinum: Prague 1998, s. 16–49. [Spoluautor Zdeněk Pokorný; kapitola v kolektivní monografii.]

2000

Galileo Galilei. Legenda moderní vědy. Prometheus: Praha 2000 (Velké postavy vědeckého nebe, 7), 60 s. [Nástin života a díla Galilea Galileiho (1564–1642) zahrnuje též ukázky z díla a chronologický přehled.]

Hájkův přítel a korespondent Andreas Dudith (1533–1589). In: Pavel Drábek (ed.), *Tadeáš Hájek z Hájku*, Společnost pro dějiny věd a techniky: Praha 2000 (Práce z dějin techniky a přírodních věd, 1), s. 125–168. [Materiálová studie o vzájemných vztazích obou renesančních učenců, přehled korespondence a 2 ilustrace; též srov. „Zu dem Briefwechsel...“ (2003).]

Symposium „Středověký učenec Křišťan z Prachatic“. *DVT* 33, 2000, č. 2, s. 97–98. [Zpráva o konferenci, 3. 3. 2000, Praha.]

Petr Hadrava – Marian Karlický – Jan Palouš – Martin Šolc (ed.): Ondřejovská hvězdárna 1898–1998. Sborník o české a moravské astronomii ke 100. výročí Ondřejovské hvězdárny a 650. výročí University Karlovy. *DVT* 33, 2000, č. 2, s. 116–118. [Astronomický ústav AV ČR: Praha 1998; recenze.]

Seminář z historie vědy a techniky. *DVT* 33, 2000, č. 3, s. 173–174. [Zpráva o semináři, který uspořádal CeFReS, 27. 3. 2000, Praha – Emauzy.]

Jiří Grygar: Čtyřicet let rozvoje astronomie (1959–1999). *DVT* 33, 2000, č. 4, s. 212–213. [Hvězdárna v Úpici: Úpice 1999; recenze.]

Ditmar Schneider: Otto von Guericke. Ein Leben für die Alte Stadt Magdeburg. *DVT* 33, 2000, č. 4, s. 221–222. [Teubner: Leipzig 1997; zpráva.]

2001

K datu narození Tadeáše Hájka. *DVT* 34, 2001, č. 4, s. 271–278. [Studie.]

Joachim Rienitz: Historisch-physikalische Entwicklungslinien optischer Instrumente. Von der Magie zur partiellen Kohärenz. *DVT* 34, 2001, č. 2, s. 143–144. [Pabst Science Publishers: Lengerich – Berlin atd. 1999; recenze.]

Symposium k 450. výročí narození M. Maestlina. *DVT* 34, 2001, č. 3, s. 203–204. [Zpráva o konferenci k výročí württemberského astronoma a protestantského teologa Micheala Maestlina (1550–1631), 11.–13. 10. 2000, Fyzikální fakulta Univerzity v Tübingen; příspěvek J. Smolky srov. „Michael Maestlin und Galileo Galilei“ (2002).]

2002

Briefwechsel zwischen Tycho Brahe und Thaddaeus Hagecius – Anfänge. In: John Robert Christianson – Alena Hadravová – Petr Hadrava – Martin Šolc (ed.): *Tycho Brahe and Prague: Crossroads of European Science. Proceedings of the International Symposium on the History of Science in the Rudolphine Period. Prague, 22–25 October 2001*, Harri Deutsch Verlag: Frankfurt am Main 2002 (Acta Historica Astronomiae, 16), s. 224–236. [Studie; kratší česká verze srov. „K počátkům...“ (2002).]

Michael Mästlin und Galileo Galilei. In: Gerhard Betsch – Jürgen Hamel (ed.): *Zwischen Copernicus und Kepler – M. Michael Maestlinus Mathematicus Goeppingensis 1550–1631*, Harri Deutsch Verlag: Frankfurt a. M. 2002 (Acta Historica Astronomiae, 17), s. 122–140. [Kapitola ve sborníku založená na konferenčním příspěvku, srov. „Symposium k 450. výročí narození...“ (2001).]

K počátkům přátelství T. Brahe (1546–1601) a T. Hájka (1526–1600). *Pokroky matematiky, fyziky a astronomie* 47, 2002, č. 2, s. 140–149. [Podstatná část referátu předneseného na mezinárodním sympoziu k 400. výročí úmrtí Tychona Brahe „Tycho Brahe a Praha: Křížovatky evropské vědy“ (Praha, Karolinum, 22.–25. 10. 2001, Výzkumné centrum

pro dějiny vědy); analyzuje první léta vzájemné korespondence T. Brahe a T. Hájka; rozsáhlejší německá verze srov. „Briefwechsel zwischen...“ (2002).]

Alena Hadravová – Petr Hadrava (ed.): Křišťan z Prachatic. Stavba a užití astrolábu. *DVT* 35, 2002, č. 2, s. 118–120. [Filosofia: Praha 2001; recenze.]

2003

Zu dem Briefwechsel zwischen Th. Hagecius und A. Dudithius. In: Jana Nekvasilová (ed.), *1933 circuli 2003*, National Technical Museum – Society for the History of Science and Technology: Prague 2003 (Acta historiae rerum naturalium necnon technicarum. New series = Prague studies in the history of science and technology, 7), s. 275–280. [Spoluautor Martin Šolc; článek ve sborníku k 70. narozeninám Jaroslava Foltý (1933–2011), též srov. „Hájkův přítel...“ (2000).]

Joannes Marcus Marci fyzikem Království českého (1628). *Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis* 43, 2003, č. 1–2, s. 25–33. [Příspěvek v rámci bloku připraveného spolu s Martinem Svatošem „Paralipomena k biografii J. M. Marci“, tamtéž, s. 21–79.]

Joannes Marcus Marci lékárníkem (1634). *Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis* 43, 2003, č. 1–2, s. 35–49. [Příspěvek v rámci bloku připraveného spolu s Martinem Svatošem „Paralipomena k biografii J. M. Marci“, tamtéž, s. 21–79.]

Věda klementinských jezuitů v nových publikacích. *DVT* 36, 2003, č. 1, s. 54–56. [Recenze dvou titulů: Karel Mačák – Georg Schuppener: *Matematika v jezuitském Klementinu v letech 1600–1740* (Prometheus: Praha 2001); Zdislav Šíma: *Astronomie a Klementinum* (Národní knihovna ČR: Praha 2001).]

Ivan Štoll: Christian Doppler. Pegas pod jařmem. *DVT* 36, 2003, č. 3, s. 146. [Prometheus: Praha 2003; zpráva.]

2004

Astronomie in Prag und Thaddaeus Hagecius (1526–1600). In: Franz Pichler (ed.), *Von den Planetentheorien zur Himmelsmechanik. Die Newtonsche Revolution. Peuerbach Symposium 2004*, Johannes Kepler Universität – Universitätsverlag Rudolf Trauner: Linz 2004 (Schriftenreihe Geschichte der Naturwissenschaften und der Technik, 4), s. 49–65. [Příspěvek z konference k dějinám astronomie.]

Gebrüder Savile und Thaddaeus Hagecius in der Korrespondenz von A. Dudith. In: Jitka Zamrzlová (ed.), *Science in Contact at the Beginning of Scientific Revolution*, National Technical Museum: Prague 2004 (Acta historiae rerum naturalium necnon technicarum. New series = Prague studies in the history of science and technology, 8), s. 249–264. [Spoluautor Martin Šolc; příspěvek ve sborníku z konference organizované jako součást World View Network project.]

Optical Experiments in the book „Thaumantias liber de Arcu Coelesti (1648)“ by Joannes Marcus Marci. In: Jitka Zamrzlová (ed.), *Science in Contact at the Beginning of*

Scientific Revolution, National Technical Museum: Prague 2004 (*Acta historiae rerum naturalium necnon technicarum*. New series = Prague studies in the history of science and technology, 8), s. 295–318. [Spoluautor Martin Šolc; příspěvek ve sborníku z konference organizované jako součást World View Network project.]

Spisy Prokopa Diviše. *Bibliotheca Strahoviensis* 6–7, 2004, s. 191–198. [Studie o literární pozůstalosti Prokopa Diviše.]

Andreas Dudithius: Epistulae, editae curantibus Lecho Szczucki et Tiburtio Szepessy. Pars VI: 1577–1580. *Acta Comeniana* 18 (42), 2004, s. 286–293. [Ed. Nicolaus Szymański, Akadémiai Kiadó – Argumentum Kiadó: Budapest 2002; recenze.]

Otto von Guericke ve své době pro naši dobu. *DVT* 37, 2004, č. 1, s. 51–52. [Zpráva o konferenci a přidružených akcích, které uspořádala Gesellschaft Otto von Guericke u příležitosti 400. výročí narození významného fyzika, 28. 11. – 1. 12. 2002, Magdeburg.]

Počátky studia vakua. Od hasičské stříkačky k magdeburským polokoulím. *Vesmír* 83, 2004, č. 1, s. 42–45. [Článek o životě a výzkumech Otto von Guericke (1602–1686), 4 ilustrace.]

2005

Oetingers Freund Procopius Diwisch (1698–1765). In: Sabine Holtz – Gerhard Betsch – Eberhard Zwink (ed.), *Mathesis, Naturphilosophie und Arkanwissenschaft im Umkreis Friedrich Christoph Oetingers (1702–1782)*, Franz Steiner: Stuttgart 2005 (*Contubernium. Tübinger Beiträge zur Universitäts- und Wissenschaftsgeschichte*, 63), s. 145–152. [Příspěvek k počátkům recepcce výzkumu elektřiny v českém prostředí.]

Martin Horký a jeho kalendáře. *Miscellanea oddělení rukopisů a starých tisků*, Národní knihovna České republiky: Praha 2005 (sv. 18, 2003–2004), s. 145–163. [Studie o Keplerovu žáku Martinu Horkém z Lochovic (asi 1578–2. pol. 17. stol.).]

Rudolf II. und die Mondbeobachtung. *Studia Rudolphina* 5, 2005, s. 65–74. [Článek o astronomických zájmech Rudolfa II., spojených s počátky vědeckého využití dalekohledu; poděkování Beket Bukovinské, Lubomíru Konečnému a Martinu Šolcovi; populárnější verze česky: „Jak císař...“ (2006).]

G. J. Rhetikus (1514–1574) und Prag. *Acta Universitatis Carolinae – Mathematica et Physica* 46, 2005, Supplementum, s. 53–73. [Astronomy in and around Prague. Colloquium of the Working Group of the History of Astronomy. Prague, September 20, 2004; studie vycházející z konferenčního příspěvku.]

Ustavení Čs. společnosti pro dějiny věd a techniky: přetisk, srov. 1965. *DVT* 38, 2005, č. 1, s. 70–72. [Přetisk jako dokument, srov. „Ustavení...“ (1965), kráceno o výčty členů sekce a poboček a několik drobných zmínek ad hoc.]

Dvě zajímavé publikace z dějin astronomie. *DVT* 38, 2005, č. 2, s. 128–130. [Recenze 2. vyd. dvou titulů: Jürgen Hamel: *Geschichte der Astronomie* (Kosmos Verlag: Stuttgart 2002); týž, *Geschichte der Astronomie*. In *Texten von Hesiod bis Hubble* (Magnus Verlag: Essen 2004).]

Nová ediční řada našich sousedů. *DVT* 38, 2005, č. 4, s. 273–274. [Recenze prvních čtyř svazků ediční řady *Schriftenreihe Geschichte der Naturwissenschaften und der Technik*, kterou založili Franz Pichler a Gerhard Pohl a od r. 2003 vydávala Keplerova univerzita v Linci.]

Jaroslav Folta: Dějiny matematiky I. *DVT* 38, 2005, č. 4, s. 275–276. [Společnost pro dějiny věd a techniky: Praha 2004; recenze.]

Garri Kasparov, *Moji velcí předchůdci 1. Od Steinitze po Aljechina*. Šachinfo: Praha 2005 (Šachové skvosty, 11), 439 s. [Z ruského originálu přeložil Josef Smolka; další díly srov. 2006, 2007, 2008.]

2006

Caramuelův list Markovi Marci ještě jednou. *Studia Neoaristotelica* 3, 2006, č. 1, s. 92–106. [Článek představující ohlas na S. Sousedík, „Nevyužitý pramen k problematice pronikání karteziánství do českých zemí v 17. století“, tamtéž 1, 2004, č. 1–2, s. 185–190, zahrnující dopis J. Caramuela z Lobkowitz Janu Markovi Marci z r. 1664.]

Ioannes Marcus Marci und „*Thaumantias*“, sein optisches Hauptwerk. In: Franz Pichler – Michael von Renteln (ed.), *Von Newton zu Gauss. Astronomie, Mathematik, Physik. Peuerbach Symposium 2006*, Johannes Kepler Universität – Universitätsverlag Rudolf Trauner: Linz 2006 (*Schriftenreihe Geschichte der Naturwissenschaften und der Technik*, 11), s. 127–142. [Spoluaautor Martin Šolc; příspěvek z konference v Peuerbachu, 22.–23. 9. 2006.]

Pavel Drábek – Zdeněk Hanzlíček: Farmacie ve dvacátém století. *DVT* 39, 2006, č. 1, s. 39–40. [Společnost pro dějiny věd a techniky – Národní technické muzeum: Praha 2005 (Práce z dějin techniky a přírodních věd, 6); recenze.]

Pozoruhodná práce z dějin věd 17. století. *DVT* 39, 2006, č. 4, s. 273–275. [Recenze díla: Michael Maier: *Atlanta fugiens*. Prchající Atalanta neboli nové chymické emblémy vyjadřující tajemství přírody, z latinských originálů přel. Jakub Hlaváček a Ivo Purš (Trigon: Praha 2006).]

Jak císař Rudolf II. pozoroval Měsíc. *Vesmír* 85, 2006, č. 2, s. 107–109. [Populárnější verze článku o astronomických zájmech Rudolfa II., pův. německy „Rudolf II...“ (2005).]

Garri Kasparov, *Moji velcí předchůdci 2. Od Euweho po Tala*. Šachinfo: Praha 2006 (Šachové skvosty, 13), 437 s. [Z ruského originálu přeložil Josef Smolka; další díly srov. 2005, 2007, 2008.]

2007

Jan Marek Marci ve světle nových poznatků. *Lanškrounsko. Vlastivědný sborník Městského muzea Lanškroun* 5, 2007, s. 6–8. [Článek.]

Symposium v Peuerbachu. *DVT* 40, 2007, č. 1, s. 58–59. [Zpráva o konferenci věnované Georgu von Peuerbach (1423–1461), 22.–23. 9. 2006, Peuerbach.]

250 let vídeňské univerzitní hvězdárny. *DVT* 40, 2007, č. 1, s. 59–60. [Zpráva o konferenci konané ve Vídni 29. 9. – 1. 10. 2006; srov. „Maximilián Hell...“ (2008).]

Seminář k životu a dílu Fr. Linka. *DVT* 40, 2007, č. 1, s. 61. [Zpráva o konferenci věnované Františku Linkovi (1906–1984), 29. 11. 2006, Praha.]

Garri Kasparov, *Moji velcí předchůdci 3. Od Petrosjana po Spasského*. Šachinfo: Praha 2007 (Šachové skvosty, 14), 301 s. [Z ruského originálu přeložil Josef Smolka; další díly srov. 2005, 2006, 2008.]

2008

Juan Caramuel und Jan Marcus Marci. In: Petr Dvořák – Jacob Schmutz (ed.), *Juan Caramuel Lobkowitz: The Last Scholastic Polymath*, Filosofia: Prague 2008, s. 329–352. [Studie.]

Thaddaeus Hagecius ab Hayck, Aulæ Caesareae Maiestatis Medicus. In: Gertrude Enderle-Burcel (ed.) a kol., „Discourses – Diskurse“ *Essays for – Beiträge zu: Mikuláš Teich & Alice Teichova*, Nová tiskárna Pelhřimov: Prague – Vienna 2008, s. 395–412. [Příspěvek v publikaci vydané u příležitosti 90. narozenin Mikuláše Teicha.]

Maximilian Hell und Prager Astronomie. In: M. G. Firneis – F. Kerschbaum (ed.), *Konferenzbeiträge / Proceedings. Festkolloquium und Fachtagung 250 Jahre Universitätssternwarte Wien*, Austrian Academy of Sciences Press: Vienna 2008 (Communications in Astroseismology, 149), s. 21–30. [Spoluautor Martin Šolc; konferenční příspěvek; srov. „250 let...“ (2007).]

Postavení Tadeáše Hájka jako lékaře na císařském dvoře. *Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis* 48, 2008, č. 2, s. 11–32. [Studie.]

Metoposkopické aforismy Tadeáše Hájka. *DVT* 41, 2008, č. 2, s. 85–102. [Spoluautor Martin Šolc; studie o edicích metoposkopických spisů Tadeáše Hájka.]

Jan Jessenius z Jasené: Průběh pitvy jím slavnostně provedené v Praze L. P. MDC, k níž byl přičiněn traktát o kostech. *DVT* 41, 2008, č. 1, s. 51–54. [Karolinum: Praha 2004; recenze.]

Garri Kasparov, *Moji velcí předchůdci 5. Karpov a Korčňoj*. Šachinfo: Praha 2008 (Šachové skvosty, 16), 443 s. [Z ruského originálu přeložil Josef Smolka; další díly srov. 2005, 2006, 2007.]

2009

Stepling Josephus. In: *Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon*, sv. 30 (Ergänzungen 17), Traugott Bautz: Nordhausen 2009, sl. 1437–1451. [Biografické heslo.]

Zählen, Messen, Rechnen. 1000 Jahre Mathematik in Handschriften und frühen Drucken. *DVT* 42, 2009, č. 1, s. 70–71. [Michael Imhof Verlag: Petersberg 2008; zpráva.]

Tomáš Nejeschleba: Jan Jessenius v kontextu renesanční filosofie. *DVT* 42, 2009, č. 4, s. 263–265. [Vyšehrad: Praha 2008; recenze.]

Pavel Šišma, *Zur Geschichte der Deutschen Technischen Hochschule in Brünn. Professoren, Dozenten, Assistenten 1849–1945. Übersetzung aus dem Tschechischen von Josef Smolka*, Johannes Kepler Universität – Universitätsverlag Rudolf Trauner: Linz 2009 (Schriftenreihe

Geschichte der Naturwissenschaften und der Technik, 13), 192 s. [Do němčiny přeložil Josef Smolka.]

2010

Úvod do kapitoly: Jesuité v přírodních vědách a matematice. Einleitung in das Kapitel: Jesuiten in Naturwissenschaften und Mathematik. In: Petronilla Cemus (ed.), *Bohemia Jesuitica 1556–2006*, II, Karolinum: Praha 2010, s. 635–645. [Úvod k bloku příspěvků ve sborníku konference, pořádané Českou provincií Tovaryšstva Ježíšova a Katolickou teologickou fakultou UK v Praze 25.–27. dubna 2006; souběžný český a německý text.]

Athanasius Kircher und seine ersten Prager Korrespondenten. In: Petronilla Cemus (ed.), *Bohemia Jesuitica 1556–2006*, II, Karolinum: Praha 2010, s. 677–705. [Spoluautor René Zandbergen. Kapitola ve sborníku konference, pořádané Českou provincií Tovaryšstva Ježíšova a Katolickou teologickou fakultou UK v Praze 25.–27. dubna 2006.]

Boscovichs Naturphilosophie und ihre Rezeption in den Böhmisches Ländern. In: Petronilla Cemus (ed.), *Bohemia Jesuitica 1556–2006*, II, Karolinum: Praha 2010, s. 745–773. [Spoluautor Hans Ullmaier. Kapitola ve sborníku konference, pořádané Českou provincií Tovaryšstva Ježíšova a Katolickou teologickou fakultou UK v Praze 25.–27. dubna 2006.]

Tycho Brahe and Thaddaeus Hagecius in their Letters II. In: Alena Hadravová – Terence J. Mahoney – Petr Hadrava (ed.), *Kepler's Heritage in the Space Age. 400th Anniversary of Astronomia nova*. National Technical Museum: Prague 2010 (Acta historiae rerum naturalium necnon technicarum = Prague studies in the history of science and technology. New series, 10), s. 114–125. [Keplerův odkaz v kosmickém věku: 400 let od publikace Keplerovy *Astronomia nova*, kapitola ve výroční publikaci.]

Renesanční lékař Georg Handsch (1529–1578). *DVT* 43, 2010, č. 1, s. 1–26. [Spoluautorka Marta Vaculínová; studie.]

Nová publikace o R. J. Boškovičovi (1711–1787). *DVT* 43, 2010, č. 1, s. 52–55. [Recenze na H. Grössing – H. Ullmaier (ed.): Ruder Bošković (Boscovich) und sein Modell der Materie. Zur 250. Wiederkehr des Jahres der Erstveröffentlichung der *Philosophiae Naturalis Theoria* (Österreichische Akademie der Wissenschaften: Wien 2009).]

Novinky z Rakouska. *DVT* 43, 2010, č. 1, s. 62–63. [Zpráva o dvou svazcích ediční řady „Schriftenreihe Geschichte der Naturwissenschaften und der Technik“ (vyd. R. Trauner a Keplerova univerzita v Linci): Kosmisches Wissens von Peurbach bis Laplace (sv. 15, 2009) a F. Pichler: Historische elektrische Apparate und Maschinen (sv. 17, 2010).]

Irena Seidlerová – Jan Seidler: Jáchymovská uranová ruda a výzkum radioaktivity na přelomu 19. a 20. století. *DVT* 43, 2010, č. 2, s. 130–131. [Společnost pro dějiny věd a techniky – Národní technické muzeum: Praha 2007; recenze.]

Významná novinka. *DVT* 43, 2010, č. 2, s. 138–141. [Recenze na Ivan Štoll: Dějiny fyziky (Prometheus: Praha 2009).]

Martin Rothkegel (Hrsg.): Der Briefwechsel des Joachim Jungius. *Acta Comeniana* 24 (48), 2010, s. 201–210. [Göttingen 2005; recenze.]

2011

Martin Ruland starší a mladší a prostředí císařských lékařů. In: Ivo Purš – Vladimír Karpenko (ed.), *Alchymie a Rudolf II. Hledání tajemství přírody ve střední Evropě 16. a 17. století*, Artefactum: Praha 2011, s. 581–605. [Spoluautor Ivo Purš; kapitola, anglicky srov. „Martin Ruland...“ (2016).]

Johannes Marcus Marci a jeho okruh. In: Ivo Purš – Vladimír Karpenko (ed.), *Alchymie a Rudolf II. Hledání tajemství přírody ve střední Evropě 16. a 17. století*, Artefactum: Praha 2011, s. 727–758. [Kapitola, anglicky srov. „Joannes...“ (2016).]

Neznámá recenze spisu P. Diviše „Längst verlangte Theorie...“. *Bibliotheca Strahoviensis* 10, 2011, s. 203–216. [Materiálová studie.]

Tři sta let od narození R. J. Boškoviče. *Československý časopis pro fyziku* 61, 2011, č. 6, s. 362–366. [Článek.]

2012

Joannes Kepler: Dioptrika. *DVT* 45, 2012, č. 4, s. 275–278. [Přel. Mojmír Petráň, nakl. Vladimír Chlup: Olomouc 2011; recenze.]

2013

Tadeáš Hájek a Philipp Melanchthon. *DVT* 46, 2013, č. 2, s. 84–93. [Studie o Melanchthonových kontaktech s Hájkem na základě vydané Melanchthonovy korespondence.]

K původu Josefa Steplinga. *DVT* 46, 2013, č. 3, s. 151–163. [Studie; 2 faksimile.]

2014

Neznámý list Athanasia Kirchera v pražské Strahovské knihovně. *Bibliotheca Strahoviensis* 11, 2014, s. 95–105, 140–141. [Studie; 3 ilustrace.]

Jakub Horčický (Sinapius) und seine Nobilitation. *Studia Rudolphina* 14, 2014, s. 101–113. [Spoluautor Ivo Purš; studie.]

Italská cesta J. M. Marci a Fr. K. Šternberka (1640). *DVT* 47, 2014, č. 4, s. 238–246. [Studie.]

Konference o vědeckých korespondencích. *DVT* 47, 2014, č. 4, s. 283–284. [Zpráva o konferenci The Practise of Scholarly Communication: Correspondence Networks between Central and Western Europe, 18.–19. 9. 2014, Praha.]

2015

Artis medicinalis libri. Lékařská literatura. In: Ivo Purš – Hedvika Kuchařová (ed.), *Knihovna arcivévody Ferdinanda II. Tyrolského*, Artefactum: Praha 2015, s. 145–179. [9. kapitola v komentovaném katalogu knihovny arcivévody Ferdinanda II.]

Cosmographici, Geographici, Geometrici, Mathematici, Philosophici, Astronomici, Astrologici, Militaris rei, Architecturae, Humanarum Literarum, alteriusque generis libri. Filosofie, matematika, fyzika, astronomie, astrologie, kosmografie, geografie, zemědělství, zoologie, botanika. In: Ivo Purš – Hedvika Kuchařová (ed.), *Knihovna arcivévody Ferdinanda II. Tyrolského*, Artefactum: Praha 2015, s. 217–278. [Kapitola 11. 1. v komentovaném katalogu knihovny arcivévody Ferdinanda II.]

Hudební literatura. In: Ivo Purš – Hedvika Kuchařová (ed.), *Knihovna arcivévody Ferdinanda II. Tyrolského*, Artefactum: Praha 2015, s. 375–378. [Kapitola 11. 9. v komentovaném katalogu knihovny arcivévody Ferdinanda II.]

Nobilitace Tadeáše Hájka. *Paginae historiae* 23, 2015, č. 1, s. 241–261. [Materiálová studie s 6 ilustracemi za s. 352.]

Náš nejstarší spis o elektřině. *Československý časopis pro fyziku* 65, 2015, č. 3, s. 159–163. [Článek o českém jezuitovi Josefu Pohlovi (1703–1778) a jeho spise *Tentamen physico-experimentale, in principii peripateticis fundatum, super phaenomenis electricis* (1747).]

2016

Martin Ruland the Elder, Martin Ruland the Younger, and the Milieu of the Emperor's Personal Doctors. In: Ivo Purš – Vladimír Karpenko (ed.), *Alchemy and Rudolf II. Exploring the Secrets of Nature in Central Europe in the 16th and 17th Centuries*, Artefactum: Prague 2016, s. 581–605. [Spoluautor Ivo Purš; kapitola, česky srov. „Martin Ruland...“ (2011).]

Joannes Marcus Marci and his Circle. In: Ivo Purš – Vladimír Karpenko (ed.), *Alchemy and Rudolf II. Exploring the Secrets of Nature in Central Europe in the 16th and 17th Centuries*, Artefactum: Prague 2016, s. 741–769. [Kapitola, česky srov. „Joannes...“ (2011).]

Procopius Diwisch (1698–1765). Einer der Erfinder des Blitzableiters. *Mensch – Wissenschaft – Magie. Mitteilungen der Österreichischen Gesellschaft für Wissenschaftsgeschichte* (Wien) 32, 2016, s. 69–90. [Studie.]

Botanický dokument z poloviny 18. století – Joannes Kisling (1713–1748). *DVT* 49, 2016, č. 2, s. 110–125. [Studie; 2 ilustrace.]

Josef Stepling v archivu Royal Society. *DVT* 49, 2016, č. 3, s. 194–206. [Studie; 1 ilustrace.]

Kaspar Schott an Athanasius Kircher: Briefe 1650–1664. *DVT* 49, 2016, č. 2, s. 127–129. [Verlag Königshausen und Neumann: Würzburg 2016; recenze.]

Galileo Galilei a Johannes Kepler: Hvězdný posel / Rozprava s Hvězdným poslem. *Český časopis historický* 114, 2016, č. 4, s. 1089–1093. [Přeložili A. Hadravová a P. Hadrava, Pistorius & Olšanská: Příbram 2016; recenze.]

2017

Neznámé listy Josefa Steplinga Maximilianu Hellovi. *Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis* 57, 2017, č. 2, s. 79–89. [Spoluautor Hans Ullmaier; studie s edicemi listů.]

Josef Stepling (1716–1778) a určování geografické délky Prahy. *Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis* 57, 2017, č. 2, s. 91–106. [Spoluautor Zdislav Šíma; studie.]

Luxusní příspěvek k dějinám alchymie. *DVT* 50, 2017, č. 4, s. 281–282. [Recenze na Divadlo věčné moudrosti a teosofická alchymie Heinricha Khunratha, přel. Jakub Hlaváček, autoři statí Vladimír Karpenko, Ivo Purš, Martin Žemla (Trigon: Praha 2017).]

2018

Josef Stepling (1716–1778) v jeho biografích a bibliografiích. Národní knihovna České republiky: Praha 2018, 241 s. [Ve spolupráci s Janou Vackářovou a dalšími pracovníky Národní knihovny ČR. Životopisný nástin, edice biografii J. Steplinga od Stanislava Vydry a Františka Martina Pelcla, bibliografické údaje.]

J. Stepling a Strahovská knihovna – rukopis významný pro jeho pojetí heliocentrismu. *Bibliotheca Strahoviensis* 13, 2018, s. 251–260. [Studie; 2 faksimile.]

2019

Baltasar Conrad (1599–1660) a jeho výzva evropským učencům. *DVT* 52, 2019, č. 2, s. 66–78. [Studie s edicí latinského dopisu.]

Josef Stepling a lisabonské zemětřesení roku 1755. *Dějiny a současnost* 41, 2019, č. 1, s. 22–23. [Spoluautorka Jana Vackářová; článek s ilustrací v rubrice Z knižních pokladů.]

2020

Fyzika v českých zemích mezi vědeckou revolucí a počátky osvícenství (1620–1750). *DVT* 53, 2020, č. 1–2, s. 62–83. [Přehledový článek vydaný z pozůstalosti.]

Fyzika v českých zemích v epoše osvícenství (1750–1850). *DVT* 53, 2020, č. 3. [Přehledový článek vydaný z pozůstalosti.]

Summary

Josef Smolka (9. 10. 1929 – 14. 6. 2020), historian of early modern physics, mathematics and technology, was part of the very important generation of pioneer historians of science in the post-war Czechoslovakia. His long-standing activity can be divided in two periods separated with twenty years interruption in the time of the so called normalization when he was forced to leave his scientific work. He joined the field with PhD thesis on the beginnings of study of electricity in the Czech lands (1961) with focus on the personality of Prokop Diviš. Subsequent works were dedicated to physical sciences in the 17th and 18th century based mostly on original sources with emphasis on correspondence networks. In addition to his scientific work, he was also important figure with regards to the foundation of

the Society for History of Sciences and Technology and its journal as well as his organization of the international symposium to the 300th anniversary of Jan Marek Marci held in Prague in September 1967. The Soviet occupation in August 1968 and following political persecution forced him to leave his position at the Czechoslovak Academy of Sciences in 1970. Smolka gradually returned to his research after political rehabilitation in 1989 and worked intensively in particular after 2000 with many original results. The first part of this study presents his role in the professionalization of historiography of science in the 1950's and 1960's Czechoslovakia. The second part presents his completed commented bibliography.

Correspondence:

Katedra filosofie a dějin přírodních věd
Přírodovědecká fakulta UK
Viničná 7, 128 44 Praha 2
tomas.hermann@natur.cuni.cz